

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

сучасній ринковій економіці він є неможливим без рентабельності. В умовах всесвітньої пандемії коронавірусу і війни в Україні майже не залишилось держав і інституцій які готові вкладати великі кошти в інноваційні розробки і технології які не є прибутковими. Тому зростає роль приватного бізнесу, який є каталізатором НТП, а він у свою чергу на провідне місце висуває економічні вимоги до технологій, інновацій і ряду інших об'єктів які є складовими НТП.

Література

1. Ступницький О. І. . Науково-технічний прогрес. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. К.:Знання України, 2004. Т.2. 812 с.
2. Блауг М. Економічна думка у ретроспективі. Перекл. з англ. Любімова Л. Л. М.: Діло Лтд., 2014. 720 с.
3. Лапко О. О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. К.: Ін-т екон. прогнозів. НАН України, 2009. 294 с.
4. Туган-Барановський М. І. Промислові кризи. Нарис із соціальної історії Англії. Відп. наук. ред. Т. І. Дерев'янкін. К. : Наук. думка, 2004. 368 с.

Л. Маковійчук

Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, Україна

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

L. Makoviychuk

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TRANSLATION ACTIVITY

Глобалізація економіки та технологічний прогрес зумовили зростання ролі перекладацької галузі. Реалії сьогодення потребують швидкого, якісного та мобільного перекладу. Це стимулює розвиток системи штучного інтелекту (ШІ), який, на думку експертів з Єльського та Оксфордського університетів, перевершить людину до 2062 р. із ймовірністю у 50% [1]. Природньо, виникають побоювання щодо зникнення професії перекладача через науково-технічний прогрес. Науковці Сумського державного університету А.В. Красуля та М.В. Турчина зазначають, що «загалом, інструменти ШІ у письмовому перекладі дозволяють значно оптимізувати роботу перекладача, але не здатні замінити перекладача як людину. Навіть переклад технічного та офіційно-ділового стилів вимагає постередагування у виконанні перекладачем-людиною» [3].

У різних життєвих ситуаціях, коли постає необхідність швидкого перекладу, незамінним помічником стає сервіс Google Перекладач, який дозволяє автоматично перекласти слова, фрази і тексти більш як на понад 100 мов. Штучний інтелект сканує фото з текстом і, виділивши слова, перекладає їх. Технології ШІ торкнулися також перекладу відео в режимі реального часу. Така послуга була актуальною під час пандемії для організації відео зв'язку між користувачами різних країн. У 2021 році був запущений стартап Vidby, що перекладає та дублює відео 70 мовами. Його засновник Олександр Коновалов, який проживає у Швейцарії, з другого дня війни в Україні за допомогою Vidby перекладає відео для президента Володимира Зеленського 20-30 мовами. Коновалов також вважає, що місія його компанії має більшу суспільну мету – допомогти користувачам зрозуміти контент їхньою мовою та «зберегти мовне розмаїття людства», зазначає він [4].

Отже, сервіси для перекладу на основі штучного інтелекту надзвичайно полегшують нам життя. Жодних паперових словників, часто тільки смартфон. Проте існує багато нюансів і деякі з них доволі суттєві.

По-перше, автоматизований переклад зазвичай дослівний, без урахування особливостей тієї чи іншої мови та часто з помилками. Тому такий спосіб спілкування, до прикладу, можна порадити тому, хто зовсім не знає мови, яка йому потрібна. Але там, де

III Міжнародна науково-практична конференція молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки» (PDT-2022)

використовуються шаблони (юридичні, урядові документи), ці інструменти забезпечують досить якісний результат.

Засоби перекладу за допомогою ШІ стануть в нагоді мандрівникам, щоб зрозуміти місцеве меню; вивіски та розклади онлайн-покупцям на зарубіжних сайтах. Не варто перекладати в такий спосіб медичні та фармацевтичні документи, літературні твори з тонкими нюансами, звіти, договори [2]. Неправильний переклад може позначитися на репутації компаній або призвести до фінансових втрат.

По-друге, особливості мови є важливим пунктом у перекладацькій діяльності. Яскравим прикладом тут будуть ідіоми в англійській мові. Розуміння та правильне їх вживання відносить людину до рівня Advanced (C1), а штучний інтелект не може досягнути всі тонкощі цього напрямку в англійській мові.

«Мова не має чітких і ясних правил, як, наприклад, шахи... Машина чекає, коли їй дадуть єдину вірну відповідь, а в разі перекладу її може не бути. Навіть два перекладачі інколи не можуть узгодити між собою правильність перекладу. Характеризуючи своєрідну специфіку мови, провідний науковий співробітник з наукових досліджень і викладач Singularity University Майкл Хаусман, зазначає, – «Мова – це Дикий Захід з точки зору даних» [6].

По-третє, якою би легкою не видавалася робота з використанням ШІ, не треба забувати, на що здатний людський розум. Тільки людина може врахувати емоційну складову під час перекладу, глибоко досягнути всі винятки у граматиці та лексиці. І в цілому не потрібно забувати, що часте використання всіх цих винаходів може й негативно впливати на розум. Працюючи з автоматичним перекладачем, ми маємо готову інформацію одразу, а наш мозок вже майже не включається в роботу, оскільки такий глибокий аналіз тексту тоді не потрібен.

Отже, під впливом ШІ змінюється сама роль перекладача та сутність цієї професії. Зважаючи на стрімкий розвиток технологій, ми повинні вчитися жити у цифровому світі. Всі чудово розуміють, що не в такому й далекому майбутньому штучний інтелект може перевершити людей. Тому найбільш оптимальним варіантом у перекладацькій діяльності вбачається співпраця людини і штучного інтелекту. Усвідомлення цього дасть змогу тримати все під контролем, і тоді професія перекладача не буде під загрозою зникнення. На нашу думку, вдосконалення ШІ у даній сфері сприятимуть поглибленню знань, і в той же час не будуть складати конкуренцію перекладачам на ринку праці.

Література

1. Як штучний інтелект впливає на перекладацьку індустрію. URL: <https://rubryka.com/article/impact-artificial-intelligence-on-global-translation-industry/>.
2. Кожевнікова О. Коли машинний переклад замінить людський переклад? URL: <https://kls-agency.com.ua/blog/2019/06/12/koli-mashinnij-pereklad-zaminir-lyudskij-pereklad/>.
3. Красуля, А., & Турчина, М. (2020). Використання інструментів штучного інтелекту: порівняльний аналіз систем автоматизованого перекладу. *Львівський філологічний часопис*, (8), 108-113. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2020-8.17>
4. Field A. Ukraine Startup Translates Videos For Zelensky, While Adjusting To Work In A War Zone. URL: <https://www.forbes.com/sites/annefield/2022/07/29/ukraine-startup-translates-videos-for-zelensky-while-adjusting-to-work-in-a-war-zone/?sh=48cc267a5802>
5. Стефанішин О. Перекладачі – наступні жертви штучного інтелекту? URL: <https://www.azurit.kiev.ua/uk/2021/03/09/perekladachi-nastupni-zhertvi-shtuchnogo-intelektu/>.
6. Експерти пояснили, чому штучний інтелект поки не справляється з перекладом краще людини. URL: <https://perekladu.com/eksperty-poyasnyly-chomu-shtuchnyi-intelekt-poky-ne-spravliaetsia-z-perekladom-krashche-liudyny>